

С. Іванов, Т. Мостенська, І. Федулова та Т. Рибачук-Ярова вважають, що кейси – педагогічний ресурс, який можна застосувати для різноманітних курсів. Кейси сформовані власне таким чином, щоб не лише отримати готові знання, вміння, а освоїти нові знання, сформувати професійні навички та здійснювати пошук відповідей на проблемні завдання [4].

Застосування кейсів під час викладання у закладі вищої освіти мають низку переваг, а саме: вони формують життєважливі якості та певні компетенції в студентів, розвивають критичне мислення, формують навички ефективної комунікації, мотивують їх до самостійної організації вивчення нового матеріалу, закріплення вивченого та сприяють до розвитку освітнього процесу в цілому. При застосуванні кейс-методу важливо, щоб він вписувався в програму курсу, у змісті обов'язково повинні відобразитись навчальні цілі, але разом з тим вони не можуть бути занадто громісткими. При таких методах характерна групова робота. Застосування кейс-методу є досить важливим і для викладача, оскільки спонукає його до саморозвитку, самовдосконалення та пошуку нових методів організації освітнього процесу, забезпечення ефективної педагогічної взаємодії у групі викладач-студент, студент-студент.

Суспільству потрібні фахівці з ґрунтовними знаннями, які здатні вирішувати складні задачі, виявляти ризики та знаходити шляхи їхнього уникнення або вирішення. Саме тому застосування кейс-технологій у закладах вищої освіти сприятиме ефективній професійній підготовці майбутніх фахівців, формуванню у них необхідних компетентностей, що забезпечать їх конкурентноспроможність та конкурентноздатність.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 576 с.
2. Мачинська Н. Упровадження інноваційних технологій навчання у вищій школі / Н. Мачинська, Ю. Комарова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогіка. – 2015. – № 1. – С. 240-246.
3. Скиба М. Застосування кейс-методу для формування конструктивних і проєктивних умінь еколого-педагогічної діяльності / М. Скиба // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 4. – С. 354-362.
4. Використання кейс-методів у навчальному процесі / С. В. Іванов, Т. Л. Мостенська, І. В. Федулова, Т. В. Рибачук-Ярова // Наукові праці НУХТ. – 2012. – № 43. – С. 107-113.

Юрчук Людмила Василівна

Кандидат історичних наук, доцент

Рівненський інститут «Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА М.І. КОСТОМАРОВА У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Духовною основою відродження української державності є усвідомлення народом власної самооцінки і самобутності, високий рівень національної гідності. В свою чергу, це зумовлюється рівнем національної самосвідомості всього народу. Заклади вищої освіти на сучасному етапі покликані формувати інтерес студентів до вітчизняної історичної минувшини. У цьому процесі велика роль належить вивченню науково-педагогічної спадщини Миколи Івановича Костомарова, видатного історика, етнографа, фольклориста, письменника, громадського діяча.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна діяльність науковця у Харкові, Рівному, Києві, Санкт-Петербурзі, свідчить, що вчений дбав про видання підручників для розвитку освіти. Перебуваючи на посаді старшого викладача історії у Рівному, магістр Костомаров М.І. прагнув пробудити й українознавчі інтереси серед місцевих гімназистів, за своїм національним складом поляків, євреїв, росіян і невеликої кількості українців. Звернення до його праць дає нам правдиве знання про особливості національного характеру українського народу, зумовлену ним специфіку політичного, економічного та культурного розвитку.

Співпереживання, розуміння надій і сподівань українського народу, його важкого національного становища у зв'язку з остаточною втратою автономії в Російській імперії, спонукали історика разом з Т.Шевченком, П.Кулішем та іншими членами Кирило-Мефодіївського товариства до ідеї федеративного об'єднання слов'янських народів. Таке об'єднання мало базуватися на принципах рівноправності та державного суверенітету, де «Україна буде незалежною Державою Народною у спілці слов'ян» [1].

«Книга буття українського народу» [1] присвячена темі духовної спільності, християнського єднання та братерства, християнської любові. М. Костомаров був переконаний, що саме духовність українського народу є умовою його буття, життєвості, забезпечення дійсного розвитку різних видів людської діяльності – як духовних, так і матеріальних. Висока духовність, на думку М. Костомарова, є гарантом збереження культури української нації. Важливим моментом «Книги буття українського народу» є те, що вчений основну увагу звертає на елемент християнськості, який становить найістотнішу рису української культури. Народ український від природи релігійний, християнський «...Бо не хотіла Україна йти слідом за поганями,

а держалась Закону Божого. І кожний чужинець, приїхавши на Україну, дивувався, що ні в одній країні в світі так щиро не моляться Богу, ніде чоловік не любив так своєї жінки, а діти – своїх батьків ...» [1].

Глибоке знання історії України, культури її народу привели М.І. Костомарова до розуміння його самобутності. Зокрема, в опублікованій у 1861 р. статті «Дві руські народності», вчений одним з перших у вітчизняній історіографії з наукових позицій досліджує національний характер нашого народу. Звернення до етнічних витоків та культурної спадщини українського народу дало можливість досліднику виявити такі характерні риси українців як демократизм і волелюбність, поетичність і працелюбність, відзначити їх самобутність і право на державність.

М. І. Костомаров, на відміну від російських істориків-державників, мав мужність розглядати та досліджувати історію України не як історію південної окраїни Російської імперії, а як історію самостійного народу. Тим більш, що народ у М. Костомарова виступає не як пасивний свідок дій окремих царів, воєначальників та інших вождів, а як повноправний суб'єкт історичного процесу, що в часи творчої діяльності вченого було виявом певної наукової сміливості, бо це був виклик офіційній історіографії.

Блискуча портретна галерея історичних діячів, створена М.І. Костомаровим в «Історії України в життєписах її діячів» поживляє потяг студентів до поглибленого вивчення історичного минулого України, виховує інтерес до самостійної творчої праці [2].

Істориком були розшукані та оброблені історичні документи з вітчизняної історії, що ввійшли у багатотомне видання «Акти, віднесені до історії Південної і Західної Росії, зібрані та видані Археографічною комісією». М.Костомаров редагував «Труди етнографічно-статистичної експедиції в Західноросійський край, спорядженої Російським географічним товариством», брав участь у пошукові та виданні інших важливих документів з історії України. Його праці характеризуються широкою проблематикою досліджень, оригінальністю висновків, мають високу наукову цінність.

Таким чином, науково-педагогічна спадщина М.І. Костомарова, в умовах нашого сьогодення, надає викладачам широких можливостей збагачення вузівських курсів гуманітарних дисциплін. Допомогає формувати об'єктивне відношення студентської молоді до процесу українського державотворення на основі національної історичної спадщини.

Список використаних джерел

1. Костомаров М. Книга буття українського народу / М.Костомаров. – Нью-Йорк, 1967. – 48 с.
2. Костомаров Н.И. История Украины в жизнеописаниях выдающихся ее деятелей / Н.И. Костомаров. – (На украинском языке). Репринтне видання 1918 р. Издательство «Україна», 1991. – 493 с.

Мох Юлія Андріївна

Кандидат педагогічних наук

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Радченко Олена Іванівна

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Сергіна Світлана Володимирівна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ТРЕНІНГ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Тренінг – це організаційна інтерактивна форма навчально-виховного процесу, яка спирається на знання і досвід її учасників; запланований процес, призначений поповнити навички та знання учасників і перевірити їхнє ставлення, ідеї, поведінку з метою зміни й оновлення. Тренінгові заняття спрямовані на отримання сформованості навичок і підвищення життєвої компетентності учасників.

У 19 столітті тренінг використовували в медицині як методику проведення психотерапевтичної діяльності. Але вже на початку 20 століття він поширюється в професійній освіті як форма навчання та в практичній психології як ефективна технологія розвитку особистості. Особливо активно тренінгові методики використовуються у випадках, коли процес навчання спрямований саме на формування життєвих і професійних навичок і компетенцій, а не на накопичення наукової інформації.

Суттєвою перевагою тренінгу є те, що він створює безпечну обстановку і дає можливість вчитися без хвилювання стосовно неприємних наслідків, які можуть виникнути у випадку прийняття неправильного рішення.

Залежно від мети та завдань тренінг можна поділити на:

- соціально-психологічний тренінг – спрямований на розвиток комунікативних здібностей і міжособистісних взаємин;
- тренінг особистісного зростання – зорієнтований на самовдосконалення;